Поводом склапања билатералног споразума о заштити културних добара на Косову, који су потписале амерички државни секретар Хилари Клинтон у име САД и Атифете Јахјага у име Косова, за „Политику” говори Јасна Зрновић, генерални секретар Националне комисије за сарадњу са Унеском.

Колики утицај билатерални споразум између САД и Косова о заштити културних добара на Косову може имати на Србију, односно њене интересе који се тичу српских цркава и манастира на том подручју?

Тај споразум за нас није правно релевантан. У овом тренутку није ни могуће дати конкретно мишљење на текст, јер нам он није доступан. Важно је нагласити да Србија, пошто је ово билатерални споразум, његово доношење није могла да спречи. Наша земља се труди да утиче када је реч о спровођењу међународних споразума и конвенција које је као држава ратификовала. У таквим случајевима, такозвана држава Косово тотално је немоћна. Стручност Србије када је реч о заштити културног наслеђа на територији Србије па самим тим и на Косову и Метохији је позитивно оцењена од међународне заједнице, што доказује и чињеница да смо недавно изабрани за члана Комитета за светску баштину Унеска као највише инстанце која одлучује о добрима од светског значаја. Тај комитет има само двадесет и једну државу чланицу. Србија ће се својим радом у комитету залагати да питање заштите културних и природних добара од светског значаја деполитизује, јер њихово очување не сме да зависи од политичких интереса, што је, нажалост, веома чест случај не само када је реч о нашим споменицима на Косову и Метохији који су уписани на Листу светске баштине у опасности, већ и о многим другим културним и природним добрима у свету. Борићемо се да спречимо било који покушај да се „косовизује” српска баштина на КиМ. Тотално је неприхватљиво да било ко покуша да представи Грачаницу, Дечане или Пећку патријаршију као „косовско културно наслеђе”. То је директан напад на српски идентитет те стога представља кршење људских права свих Срба, где год се они тренутно налазе.

Да ли споразум на било који начин може да дискриминише Српску православну

цркву, као власника културних добара на Косову, будући да није реч о међународном акту?

Познато је да је на територији Косова и Метохије Српска православна црква власник добара, објеката и 654.071 хектара земљишта, о чему поседује катастарске изводе и тапије које се упркос свим покушајима не могу оспорити. Не сматрамо да би једна демократска држава као што су САД икада могла било чију својину и имовину да доведе у питање, посебно не посредно, склапајући билатералне споразуме са такозваном државом Косово. Сва културна добра од изузетног значаја припадају држави на чијој се територији налазе у складу са одредбама међународно правно обавезујућих документа попут Конвенције о заштити светске културне и природне баштине, чија су и Србија и Сједињене Америчке Државе земље уговорнице. Наше светиње на Косову никоме другоме не могу да припадају сем оном у чијем су власништву. А то сигурно није такозвана држава Косово.

Може ли да се деси да споразум стави у неповољан положај српске стручњаке који раде или ће у будућности радити на обнови тих добара?

Српске стручне службе, саме или у оквиру међународних тимова, редовно су присутне и раде на Косову и Метохији, брину се о нашој културној баштини заједно са њиховим власником СПЦ. Њихов рад, кретање и допремање материјала обављају се у отежаним, скоро немогућим околностима. Због тога, између осталог, на међународном плану инсистирамо код свих релевантних организација и институција да снаге Кфора не повлаче своје јединице са пунктова са којих чувају манастире као и да се због осетљиве безбедносне ситуације обезбеди њихово трајно присуство и преузме одговорност за чување објеката.

М. Димитријевић

(Политика)